

Nieuwsbrief met hart en ziel

Negende editie – juli 2024

We vertellen je graag over recente ontwikkelingen in het lectoraat Professionaliseren met hart en ziel. Veel leesplezier!

Voordrachten en essays

In april was **Hester IJsseling** te gast bij de **School of Education** van NHL Stenden om met lerarenopleiders in gesprek te gaan over [het onmeetbare stukje van leraar zijn](#). In mei ging Hester in gesprek met de Kenniskring van **Hogeschool Leiden**, bestaande uit de verzamelde onderzoekers van de lectoraten Natuur en Ontwikkeling Kind, Muziek op school, Waarde(n) van Vrije School Onderwijs en Waardengericht Leiderschap. We spraken met elkaar over [dataverzameling en -analyse](#).

Op 1 november vindt in het kader van het **Colloquium Levensfilosofie** te Leiden een symposium plaats rond **Onderwijsfilosofie**, met vier sprekers: Hester IJsseling, Govert-Jan de Vrieze, Anouk Zuurmond en Joop Berding. Onderwerpen: onderwijsonderzoek in filosofisch perspectief, het verschil tussen opleiding en vorming, onderwijs in het licht van het marktdenken en onderwijs in het licht van de klimaatcrisis.

Op 5 november 2024 houdt Hester op het **Jaarcongres Leve het jonge kind** te Bussum een voordracht over subjectiverend onderwijs in de kleuterklas. In de aanloop daar naartoe zijn Hester en jonge-kind-expert Jeannette Benschop regelmatig met elkaar in gesprek over het onderwerp.

Waardegedreven handelen met digitale technologie

De eerste fase van het door **SIDN Fonds** gehonoreerde onderzoeksproject van Jos van den Brand en Haitske de Visser, [Waardegedreven handelen met digitale technologie](#), is afgerond. Na de zomer zal de tweede fase van het onderzoek op een tweede basisschool worden uitgevoerd. Inmiddels is **Jeannette Benschop** bij het project aangesloten om ook met kleuters in gesprek te gaan over hun ervaringen met digitale technologie. We zijn heel blij met haar bijzondere expertise inzake het jonge kind, die ze in haar veertigjarige onderwijsloopbaan heeft opgedaan. Pieter Boshuizen neemt voor de tweede fase van het onderzoek de rol van projectmanager over van Jos van den Brand.

Inspiratiebijeenkomsten en dialoogavonden

Collega's van het Radiant Consortium waren 22 mei jl. op Thomas More Hogeschool te gast voor een inspiratiemiddag over [Waardegedreven burgerschapsonderwijs](#), met bijdragen van Monique Leygraaf (Ipabo), Tamme Spoelstra (VIAA), en Pieter Boshuizen (TMH).

Laura de Ridder en **Pieter Boshuizen** hebben de smaak te pakken en organiseren in het komende jaar drie dialoogavonden vanuit ons lectoraat, ism Thomas More Hogeschool en NIVOZ. Onderwijspedagoog en inspiratiebron **Gert Biesta** heeft een bijdrage toegezegd. Zet de data alvast in je agenda!

3 oktober, Dokhuis Rotterdam
6 januari, Thomas More Hogeschool

22 mei, Dokhuis Rotterdam

[Pedagogisch appel vanuit de wijk](#)
[Belang van het mens-zijn van leraren, met Gert Biesta](#)
[Digitale technologie en de pedagogische relatie](#)

'Een goede onderwijs-professional weet dat hij niet alles kan weten.'

Lector Hester IJsseling over pedagogische momenten en omgaan met onzekerheid

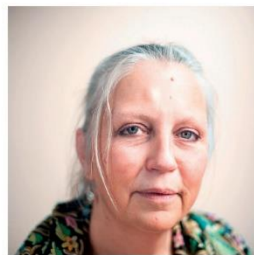

'Als leraar doe je veel op je gevoel', aldus Hester IJsseling, lector Professionaliseren met hart en ziel, Thomas More Hogeschool Rotterdam. Over pedagogische momenten en omgaan met onzekerheid.

Tekst: Erik Ouwerkerk Foto's: Lucy Lambriex

De onderzoeksgroep van het lectoraat Professionaliseren met hart en ziel houdt zich bezig met pedagogische momenten: wat zijn het en hoe kun je ermee omgaan?

"Soms word je onderbroken in je plannen en je voelt, ik móet hier iets mee. Bijvoorbeeld, een leerling doet iets, zegt iets, je ziet iets in haar gezicht of lichaamshouding, of ze klappt opeens fel haar laptop dicht, en nog voordat je begint na te denken, heb je al gevoeld: hier wordt een beroep op mij gedaan. En dan probeer je in het moment aan te voelen: wat vraagt dit van mij? Dat is volgens mij geen kwestie van kennis of vaardigheden – als dit gebeurt, doe dan dat. Wat die dan nodig hebt, noem ik soms het hart, of de ziel: het vermogen je aan te laten spreken door een situatie."

We hebben te maken met een complex en ongreepbaar fenomeen?

"Dat denk ik. Dat schuurt met onze behoefte aan houvast. Er zijn allerlei tools ontwikkeld waarmee we dingen kunnen definiëren en verklaren en voorspellen. Dat snap ik, want de dagelijkse praktijk in de klas kan best overweldigend zijn en die technische benadering maakt dingen hanteerbaar. Maar als het aankomt op de binnenwereld van kinderen, dan is een andere benadering nodig. Als je gevoelens op een technische manier in de greep probeert te krijgen, ontsnapt veel aan je aandacht en doe je kinderen tekort."

Wie is Hester IJsseling?

Hester IJsseling is filosoof, met ruime ervaring in de praktijk van het basisonderwijs. Sinds 2017 is ze lector Professionaliseren met hart en ziel aan Thomas More Hogeschool, Rotterdam. Haar onderzoeksgroep bestaat uit leraren (PO) en lerarenopleiders.

IK HOOP DAT LERAREN VOORRANG

BLIJVEN GEVEN AAN HET VERLANGEN
CONTACT TE MAKEN VAN MENS TOT MENS

Kun je daar een voorbeeld van geven?

"Een leraar vertelde over een kind dat niet praat. Een kind met selectief mutisme, zei ze. Ze was in gesprek gegaan met de ller, die de orthopedagoog erbij had gehaald. Het baart me zorgen als een leraar haar blik van een kind afwendt, het probleem labelt en de verantwoordelijkheid verlegt. Ander voorbeeld: er is een app ontwikkeld die de binnenwereld van kinderen reduceert tot een optelsom van emoties. Op een dashboard kun je volgen 'hoe het met kinderen gaat'. Ik hoop dat leraren voorrang blijven geven aan het verlangen contact te maken van mens tot mens, ook al gaat dat met onzekerheid gepaard."

Maar we moeten toch iets doen?

"Wat je kunt doen is: oefenen met je openstellen voor het onbeheersbare, en ontdekken dat dat minder eng is dan het lijkt. Momenten van onderbreking bieden vaak juist mogelijkheden voor verbinding. Je kunt oefenen met je behoefte aan houvast wat loslaten, 'uit je hoofd komen', meer in contact met wat je lijfelijk aanvoelt: hoe kinderen erbij zitten, hoe de sfeer is. Je kunt af en toe uit de hectiek stappen en met collega's in gesprek: Wat heb ik vandaag mee-gemaakt? Wat raakte me? Draai de film eens beeldje voor beeldje af: wat gebeurde daar? Wat deed die leerling, hoe zat die erbij? Waar voelde ik nabijheid, waar afstand? Door anders te kijken dan je gewend bent, zie je misschien nieuwe mogelijkheden."

Om nog even terug te komen op dat meisje dat niet praatte: Misschien herinner je je op eens dat ze lekker aan het spelen was in de bouwhoek. Zonder het

helemaal te begrijpen, vind je misschien toch een ingang. Door de tijd te nemen om stil te staan bij wat er is gebeurd, ontwikkel je gevoel voor wat een situatie van je vraagt: Soms is dat ook: even niets doen en het maar even laten zijn. Gaarries voor wat werkt zijn er niet. Een goede leraar beseft dat hij niet alles weet en aanvaardt dat hij moet handelen in een context waar hij nooit volledig grip op kan krijgen."

'Lesgeven vanuit hart en ziel, ruimte geven, afstemmen' – blijft het niet een beetje vaag waar het precies om draait?

"Wezenlijke zaken zijn niet onduidelijk te definiëren. Dat geeft niet. Daar kunnen leraren best mee omgaan. Toen Gert Biesta de term 'subjectivering' introduceerde, was ik blij: eindelijk aandacht voor het onmeetbare! Wat we met een psychologische term 'sociaal-emotionele ontwikkeling' noemen, heeft er wel iets mee te maken, maar subjectivering raakt aan meer. Zorgvuldig omgaan met wat kinderen voelen, denken en willen, is wezenlijk voor hoe ze hun weg vinden in het leven. Dat is niet te berekenen. Over subjectivering wordt steeds vaker gesproken in technische termen, met praktische handvatten en meetinstrumenten. In het lectoraat zoeken we andere taal om erover te spreken. Die taal ontlenen we bijvoorbeeld aan verhalen van leraren, die metaforen gebruiken zoals 'bezieling', 'je aangesproken voelen' of dat iets je 'aan het hart gaat'. We proberen het onbeheersbare stukje van de professionaliteit van leraren onder woorden te brengen, er gewicht aan te geven en het vertrouwen erin te vergroten."

18

PrimaOnderwijs 19

Erik Ouwerkerk interviewde Hester voor het juninummer van Prima Onderwijs.

Onderwijs Research Dagen 2024

Op de ORD (Universiteit Tilburg, 10-12 juli) presenteren **Jos van de Brand** en **Pieter Boshuizen** lectoraatsonderzoek. Jos zal vertellen over zijn postdoc-onderzoek naar 'De pedagogiek van de dood'. Pieter vertelt over het lopende casusonderzoek 'Waardegedreven handelen met digitale technologie in de school'.

Professionalisering in onderwijsonderzoek

Dit jaar zijn we gestart met een seminar-reeks waarin deelnemers kennismaken met verschillende onderzoeksbenaderingen. Doelgroep: geïnteresseerde docenten die onderzoek van studenten begeleiden, docentonderzoekers, leerkrachtonderzoekers en lectoren. Het woord 'seminar' betekent letterlijk 'zaai-bed', figuurlijk 'studiegroep'. We planten er zaadjes ter bevordering van een grotere **diversiteit in onderzoeksbenaderingen** in onderwijsonderzoek. Dit studiejaar hebben we met antropoloog **Evert Bisschop Boele** (Hanzehogeschool Groningen) verkend hoe je in onderzoek kunt werken met verhalen. Komend jaar zetten we het seminar voort met verschillende gastsprekers. Het overkoepelende thema is: goed samenwerken met mensen naar wiens praktijk je onderzoek doet. Woensdagmiddag 23 oktober is **Diana Baas** te gast (Hogeschool De Kempel), om in gesprek te gaan over hoe zij 'practitioner research' vormgeeft. Op 4 december is **Monique Leygraaf** (Ipabo) er om met ons te spreken over 'auto-etnografie'. Op 29 januari komt **Jannette Prins** (TMH) vertellen over haar promotieonderzoek, onder meer over hoe gesprekjes van kleuters onderling in haar onderzoek een rol spelen. Voor 26 maart wordt nog nader ingevuld. - Heb je interesse? Mail naar h.ijsseling@thomasmorehs.nl en zet alvast de data in je agenda.

Afscheid

Na drie mooie jaren nemen we afscheid van leerkrachtonderzoeker **Haitske de Visser**, die een belangrijke uitvoerende rol heeft gespeeld in de eerste fase van het casusonderzoek rond digitale technologie. Ook bij de tweede fase van het onderzoek blijft ze betrokken, maar daarna zal ze haar pad verleggen. Haitske heeft dit jaar haar Montessori-diploma behaald en gaat zich met hart en ziel wijden aan de Montessorischool waar ze is gaan werken.

Ook moeten we - helaas al na één jaar – afscheid nemen van docentonderzoeker **Charlotte**

Dupuis, die nieuw elan in onze groep bracht met haar onderzoek naar de **Muziekwerkplaats**, die zij ontwikkelde en realiseerde in de Dominicusschool. Een publicatie is in de maak: daarover meer in een volgende nieuwsbrief. Deel uitmaken van ons onderzoekscollectief betekent ook, dieper verbonden raken met je innerlijk vuur en je diepste pedagogische waarden. Soms is er dan geen andere mogelijkheid dan uit engagement met de goede zaak je koers te verleggen. We feliciteren Vrije School Pabo in Leiden met Charlottes komst. Gelukkig hebben Charlotte en de Dominicusschool een mogelijkheid gevonden de Muziekwerkplaats samen voort te zetten. We houden contact!

Vacature

In het najaar komt er in het lectoraat een vacature voor een **leraar-onderzoeker**. De voorkeur gaat uit naar een leerkracht die werkt bij één van de convenantpartners van Thomas More Hogeschool. Details volgen na de zomer.

Ben je werkzaam bij een andere hogeschool en zou je je als **promovendus** of **post-doc** met ons lectoraat willen verbinden? Neem dan contact op voor een oriënterend gesprek.

Een goede zomervakantie gewenst!

Hester IJsseling, Laura de Ridder, Jeannette Benschop, Haitske de Visser, Pieter Boshuizen, Jos van den Brand, Charlotte Dupuis

Deze nieuwsbrief verschijnt ongeveer driemaal per jaar. Kreeg je deze brief doorgestuurd van een collega en wil je je graag abonneren? Stuur dan een bericht naar h.ijsseling@thomasmorehs.nl